

Belska planina
Arhiv Igorja Grabca

Belska planina in pastir Možic

Spomini na poletne počitnice

Tam na vzhodnem robu Pokljuke so kmetje z vasi Bohinjska Bela v preteklih stoletjih poleti pasli živino in v ta namen nekoliko skrčili gozdove, tako da je nastalo nekaj lepih pašnikov. Na enem od njih, ki se imenuje Belska planina, so postavili tamarje za živino in pastirske stanove.

Zgornji del stanu je bil lesena brunarica, namenjena pastirju, spodnji del pa običajno zidan hlev za živino. Kritina na strehi brunarice je bila iz skodel, nacepljenih iz resonančnega smrekovega lesa. Brunarica je bila razdeljena na dva dela, prvi pri vhodu je služil za bivanje pastirja, drugi zadaj za shranjevanje in kisanje mleka. Na sredini bivalnega dela je bilo ognjišče, ki ga je zunaj sestavljal okvir iz smrekovih debel, znotraj zbita zemlja in na sredini kakšna kamnita plošča. Nasproti ognjišča je bilo iz smrekovih brun narejeno ležišče, pokrito s senom. Pod grebenom strehe sta bila običajno nad ognjiščem nameščena drogova, ki so jima domačini rekli *gliste*. Na njih so pastirji sušili obleko ter tudi treske in drva. Za osvetljevanje so pretežno uporabljali tanke smrekove trske.

Na nasprotni strani od vhoda so bila bruna v steni ob strehi nameščena tako, da so bile med njimi za debelino roke široke špranje. Dim iz ognjišča se je zato učinkovito vil skozi zadnjo steno brunarice. Manjše špranje so bile tudi med bruni poda, tako da je bilo zračenje kar učinkovito in dim iz ognjišča ni bil

preveč moteč v bivalnem delu. Kljub temu pa se je ob prižiganju ognja kar nekaj dima razširilo po prostoru, zato so notranje stene sčasoma postale temno rjave. Čeprav se je brunarica kar dobro zračila, pa se je iz hleva pod njo širil navzgor od živine izrabljen in „odišavljen“ zrak.

Stanov običajno niso zaklepali, vhodna vrata so samo zapahnila z vrtljivim kosom lesa. Zato je bila narejena med bruni ob vratih odprtina, skozi katero je pastir segel v notranji del in nastavljal ali odmaknil zapah. Glede na to, da na Belski planini ni tekoče vode, so pastirji za kuhanje zbirali deževnico s streh, po vodo za pitje pa hodili k majhnim izvirov proti Gorjušam ali Mrzlemu studencu, medtem ko se je voda za živino zbirala v za ta namen narejenih mlakah. Iztrebke živine so pastirji običajno iz hleva pod brunarico samo potisnili ven, tako da je nastajal pred njo velik kup gnoja. Ker je kot stranišče pastirjem služil hlev pod brunarico, njihove noge niso bile ravno najbolj čiste. Pastirji so se v zvezi s tem iz pastiric pogosto norčevali, kljub temu pa so jim bile brhke in živahne pastirice

še kako všeč in so radi pri njih ob ognjiščih vasovali. Kako so se ob ognjih v pastirskih stanovih včasih zabavali, so nam dostikrat smeje pripovedovali pastirji na planini in domačini iz Bohinjske Bele.

Ko sva z ženo na začetku sedemdesetih let poletne počitnice preživela v takšnem pastirskem stanu, sva ponoči vzela petletno hčerko k sebi na ležišče, mlajša enoletna pa je spala kar v vozičku. Bivanje v tem okolju je bilo izrazito romantično. Ko je zvečer gorel ogenj na ognjišču, starejša hči pa je ležala in gledala v razpadajoče ostrešje, je navdušeno rekla: „Joj, mami, kako je ta hiška lepa; iz postelje lahko gledam zvezdice“. Mislim, da je poleg gledanja zvezdic čutila tudi najino navdušenje nad nenavadnim okoljem. Nič hudega se nama ni zdelo, ko sva morala ob dežju postaviti dežnike nad ležišče, da ni kapljalo iz preperele strehe. No, ženina mama je bila med obiskom pri nas malo manj navdušena, ker ji je skozi bruna pod nogami pod krilo pihal hladen zrak iz hleva. Krave je pastir na našo prošnjo sicer prestavil v drug hlev, zato da nas ne bi njihove vonjave ponoči preveč uspavale, vendar je od iztrebkov prepojena zemlja še vedno „dišala“. Nad stanom pa je bila zelo navdušena moja mama, ki je z veseljem prišla na obisk k nam na Pokljuko, kjer se je ob ognju spominjala mladostnih dogodkov v teh krajih in nam o njih pripovedovala.

Sredi preteklega stoletja je planšarska dejavnost na gorenjskih planinah začela ugašati. Zaradi prodaje in sprotne oddaje mleka v dolini so kmetje vedno manj molznic vodili v planine, tako da se je tam pasla pretežno mlada živina. Ker so na Belski planini postavili velik zidan hlev za celo čredo, so nekatere lesene tamarje celo namenoma podrti in les uporabili za drva, medtem ko so stanovi začeli propadati. Hkrati je namenu prenehala služiti tudi sirarna in sestav planine se je začel spreminjati. Propadanje stanov na Belski planini se je sicer delno ustavilo, ko so jih začeli uporabljati za svoje aktivnosti najprej lovci in nato še med počitnicami drugi nekmečki prebivalci. Podobno se je dogajalo tudi na drugih planinah.

Pri obnovi stanov so bile najprej popravljene propadajoče strehe in stanovi znotraj delno prilagojeni bivalnim namenom. S tem se je videz planine le malce spremenil, se je pa večinoma ustavilo propadanje objektov. Hkrati je lepo naravno okolje planine nudilo novim uporabnikom veliko možnosti za rekreativne dejavnosti in sodelovanje pri preostali pašni dejavnosti. Pri tem so se pogostokrat razvijali prijetni odnosi med njimi in pastirji, ki večinoma niso bili domačini z Bohinjske Bele, temveč razni upokojenci iz sosednjih krajev. Kako je to potekalo, je opisano v naslednjih zgodbicah.

Karte in matematika

V prijetno svežem večeru je ogenj ob pastirski koči Vila Rogovila na Belski planini lepo plapolal in osvetljeval pastirja Matevža, ki so mu domačini rekli Možic. Močan in krepak je malce sklonjen sedel na deblu, položenem ob ognju, in drezal vanj s palico. Tu in tam

je naložil poleno in pripovedoval o svojih doživljajih na raznih planinah in gozdovih Pokljuke, kjer je nekoč poleti pasel in pozimi delal. Ker se še nismo dolgo poznali, me je zanimala njegova življenjska zgodba, zato sem ga prosil, naj pove kaj o svoji mladosti. Z veseljem nam je povedal, da ga je oče napotil v šolo, ko je bil še otrok.¹ Ker pa ga je učitelj pretepal, je ušel iz šole. Brati in pisati se je nato naučil sam. Tudi računati je znal. Ko sem ga vprašal, kako se je lahko sam naučil računati, mi je povedal: „Preprosto, pri kartah, kjer bi me drugače goljufali. Ja, veš, so si mislili, da me bodo lahko ošpili, pa sem jim bil vsem kos. No ja, ne vedno. Enkrat sem prišel domov tudi brez plače. Tisti dan, ko sem jo dobil, so me prav počakali na poti domov ter me zvalili v gostilno. Tam smo nato igrali ves popoldan in še vso noč, tako da sem vse zašpial.“ „Ja, kaj je pa žena rekla, če ni nič za otroke ostalo?“ sem ga vprašal.

„No, kaj pa naj bi. Tiho je morala biti in delati; kako pa naj bi drugače preživeli.“

*Deklici pomagata pastirju pri paši.
 Arhiv Igorja Grabca*

¹ Matevž je bil rojen leta 1904, opisana zgodba pa se je odvijala med poletji v sedemdesetih letih.

*Koča, na katero je mlada pastirica z ogljem napisala 'Vila Rogovila'.
 Arhiv Igorja Grabca*

Šola in knjige

„Poslušajte, Matevž, zakaj pa niste več hodili v šolo, ali vas starši niso poslali tja?“ sem bil zvedav.

„O, so me, so me. Oča so me tako namlatili, da dva dni sploh nisem mogel vstati. Kar v listju sem *vekal*. Ko sem vstal, so pa oni že šli v *gošo golcvat* in jih ni bilo domov kar nekaj tednov. Mene pa tudi hudir ne bi več v šolo spravil.“

„Ampak v šoli se človek mnogo nauči!“ je pripomnila naša hči, ki je zelo rada poslušala pastirjeve zgodbe.

„Ja, res je, res. Na primer moj brat; on je zelo rad hodil v šolo in je zato danes dohtar. Zdravi ljudi in so mu zelo hvaležni. In vse to se je naučil v šoli. Jaz pa sem se učil kar sam. Tudi knjige sem bral. Lepo je brati, vendar za mene premalo živahno. Dosti več mi pokaže življenje. Pojdi v gostilno in ti bodo ljudje povedali več reči, kakor jih lahko opiše pisatelj z nekaj knjigami. Veš, knjiga te težko nauči živeti. Le kako naj te knjiga nauči, kje se krave rade pasejo; kam gredo, ko je soparno, in kam, ko je nevihta in

sem se zaradi tega tudi stepel. Sicer sem se pa stepel še pred kratkim, zdaj ko sem že star. Ha, ha, bi si kdo mislil, da sem že za staro šaro. Veš, bil sem v gostilni, kjer me je eden opravljal, je mislil, da se ga bojim. Pa sem ga prijel in sunil s pestjo pod brado; potem je pa ležal, cepetal in stokal. Zdaj imam mir pred njim.“

„Hmm, koliko je pa star ta vaš prijatelj?“ sem ga zopet vprašal.

„Toliko kot jaz bo, okoli sedemdeset. Veš, ampak zdajnič sem pa začutil, da se ne bi mogel več tepsti tako spretno kakor včasih, ko sem še delal v železarni na Jesenicah. Tam sem vozil žice v valjarni, jih krivil in zvijal – ves dan. Kar težko je bilo. Tako sem se gibal, da je znoj ves čas kar lil z mene. Zato pa sem bil okreten in močan. Zdaj pri teh kravah pa se za njimi samo počasi sprehajam in v meni ni več prave moči. Pa tudi roke so me izdale.“

„Kako so vas roke izdale, kaj pa je z njimi?“ je začudeno vprašala žena.

Druženje z
Matevžem na paši
Arhiv Igorja Grabca

pada toča. No, pa mi povej, če to v kakšnih knjigah piše? Ali misliš, da te knjiga nauči vleči žico iz valjev v železarni? Kje pa! Pripelji mi enega škrica, ki kakor molj neprestano rije po knjigah, pa naj gre na cesto kamenje tolč. Takšen bo, kakor je bil sosedov fant danes, ko je kamen udaril. Sem koj videl, da ne zna kamna tolči; al se mu je *macola* odbila, al pa se je kamen zdrobil, da ni bil več uporaben. Jaz pa sem udaril tako, da je kamen odletel tam, kjer sem jaz hotel. Vidiš, tega se iz knjige ne moreš naučiti. Res je, da ob knjigi za pečjo lepo razmišljaš, delati pa te nauči samo življenje.“

Roke železarja in roke pastirja

Prijel je grčavo poleno in ga vrgel v žerjavico. „Ja, ja, takrat so bili lepi časi. Bil sem mlad in močan; pa tudi dekletom sem bil všeč. In ni bilo redko, da

„Eh, nič posebnega. V železarni je bilo vedno zelo vroče, in sem jih zato v vodo namakal, da bi se malo ohladile. Veš, je res hudir, ko začne sveži ingot skozi valje leteti, takrat postane tam okoli zelo vroče. Voda pa je bila vedno tako prijetno hladna. Čez čas mi je začelo vleči dlani skupaj tako močno, da jih nisem mogel več odpreti. Zdravniki so mi rekli, da se to lepo pozdravi z operacijo, zato sem se dal operirati. Vendar po operaciji ni bilo več moči v mojih rokah; nisem bil več za drugega kakor za v *penzijo*. No ja, saj je v *penziju* kar dobro. Najprej sem začel vole, nato pa še krave pasti; pri tem ni treba tako trdo delati, pa še zasluži se nekaj.“

Malo je še pobrkjal po žerjavici, nato pa rekel naši hčerki: „Moja žena Tončka mi je pa danes povedala, kako lepo si ti tamar počistila, takrat, ko je ona molzla. Prav lepo. Ali bi šla jutri z mano na pašo? Bom pasel

tam na Breznikarjevem, kjer je dosti smrek, in ker jaz slabo slišim, mi boš ti povedala, kje kravji zvonci pojejo.“ Še malo je pobezal v žerjavico in končal: „No, zdaj se moram pa spravit spat, zjutraj je treba zgodaj vstat.“

Od nabiralca kovin na soški fronti do partizana

Drugi večer nam je Matevž pripovedoval, kako je kmalu po koncu prve svetovne vojne hodil s svojimi znanci od Mojstrane po dolini Vrat preko Luknje pod Triglavom na območju okoli Rombona, kjer je bila soška fronta. Tam so po strelskih jarkih nabirali ohišja nabojev, da bi jih doma na odpadu kot cenjeno kovino prodali. Vojaki na meji so to vedeli, in ko so jih videli iti tja čez mejo, so jih pustili, ko pa so šli nazaj, so jih ustavili in jim pobrali najdene stvari ter jih nato sami prodali. Matevž nam je tudi povedal, da so ponekod po tistih strelskih jarkih še vedno ležala okostja; eno celo razpeto preko ostankov mitraljeza v strelskem gnezdu na grebenu.

opravi. Pri komandirju pa je bil kmet, ki je tedaj, ko ga je zagledal, rekel:

„Tovariš komandir, tale tovariš je pri mojem hlevu ukradel povodec.“

Matevž je odvrnil: „Nisem ga ukradel, samo sposodil sem si ga in sem ga zdaj nameraval nesti nazaj k vam.“

Komandant ga je malo postrani pogledal in rekel: „Matevž, saj veš, kakšna so naša pravila in da se takšnih stvari ne sme delati. Zato pojdi v tisto hišo, kjer je prostor za prekrškarje, in počakaj na obravnavo!“

Matevž je med pripovedjo malo pomislil, se nasmehnil in nadaljeval: „Kaj pa sem mogel, vzel sem nahrbtnik in odejo, šel tja ter jim povedal, kar mi je naročil komandir. Tam so mi nato razen odeje pobrali vse, kar sem imel pri sebi; še pas so potegnili iz hlač in me napol slekli ter me spravili v sobo, pred katero je sedel stražar. V sobi je že bila neka partizanka, ki je tudi čakala na obravnavo. Bil je zvečer, zato sem vzel odejo, se ulegel na pograd in se hotel pokriti.

Pa mi je ona rekla: „Veš, tovariš, jaz pa nimam odeje,

Pomoč pastirju pri zganjanju krave v tamar
Arhiv Igorja Grabca

Pri svojem premišljevanju o minulih letih se je Matevž pogosto rad spomnil tudi druge svetovne vojne. Pripovedoval je, da je bil tedaj v partizanih nekje blizu Cerknega. Nekoč je dobil nalogo, da mora z mulo neko težko vrečo prenesti k sosednji partizanski enoti. Naložiti mu jo je še nekako uspelo, mule pa ni mogel voditi, ker ni imela primerne povodca. Zato je šel k bližnji kmetiji, da bi si sposodil povodec. Ker pa prav tedaj ni bilo nikogar doma, je malo pogledal k vhodu v hlev in si sposodil povodec, ki je visel ob vratih. Pri tem je tudi pomislil, da ga mora ob povratku vrniti na isto mesto, ker so partizani upoštevali lastnino domačinov. Ko se je vrnil, je šel najprej k partizanom povedat njihovemu komandirju, kako je nalogo

Planinski muzikanti
Arhiv Igorja Grabca

ali bi se skupaj pokrila?“ Pogledal sem jo, prijel odejo, jo pretrgal na pol, dal tovarišici eno polovico, z drugo sem se pa sam pokrtil.“

„Oh, Matevž, ali se ne bi bilo bolj toplo in prijetno skupaj z njo pokriti?“ sem se pošalil. Kritično me je pogledal izpod obrvi in zelo prepričljivo povedal: „Veš, ko ti gre za *grinto*, ti pa ni za take zadeve!“ Pri tem je povsili desno roko in s povešenim kazalcem počasi pomigal. „Ja, kako ste se pa iz tega izvlekli?“ je mene še naprej zanimalo, on pa je nadaljeval: „Uh, sem imel srečo! Že zgodaj zjutraj smo pred hišo zaslišali tekanje in ropot, nakar je v sobo prihitel stražar in povedal, da se približuje sovražnikova hajka in naj takoj odideva iz vasi. No, pa sem jo res pobrisal, vendar ne z drugimi! Odločil sem se, da ne grem še enkrat k njim v arest, zato sem krenil sam proti domu. Kar počez sem hodil tam nekje proti Sorici, nato pa preko Jelovice po gozdovih,

se pazljivo izogibal ljudi in tako prišel v bližino naše vasi. Vedel sem, da je nevarno iti kar tako po vasi, saj bi lahko kdo po moji obleki sklepal, da sem bil v partizanih. Da ne bi vzbujal pozornosti, sem pri nekem kmetu vzel grablje, jih dal na ramo, potem pa šel skozi Gorje proti domu. In tako sem se zmazal. Nazaj v partizane se pa nisem vrnil.“

Nabriti pastir

Nekoč sem ga ob ognju vprašal, kako je začel pasti. Povedal je, da se je po upokojitvi zanimal, kje bi dobil kakšno primerno delo, pa mu je sosed povedal, da kmetje iščejo pastirja za vole na planini Velika Raven. Stopil je povprašat, se z njimi zmenil in nato res začel na tisti planini pasti. Povedal je, da je bila tam majhna kočica, tako da je lahko jeseni k njemu prišla tudi žena Točka, ki je nato tam okoli pridno nabirala brusnice. Ko sem se o tem nekoč na naši planini pogovarjal z nekim kmetom z Bohinjske Bele, se je veselo

pozdravu nekaj lepih besed namenil, pa nisem opazil, da je zadaj za pečjo v mraku neki funkcionar iz doline sedel. Ko je slišal, kako sem majerci „rožce trosil“, se je pa oglasil: „Ja, Možic, v dolini pravijo, da ti tam gori nad Veliko Ravnijo *golcvaš*, jaz pa vidim, da le tu na Kranjski dolini majerce *plavšaš*.“ Uh, kako sem se razjezil! Sem koj stopil do njega, ga zagrabil za roke in mu jih zvil nad glavo, da je zajavkal in padel na kolena. Jaz pa sem mu ukazal: „Kaj boš ti mene grdil, jaz sem semkaj po hrano prišel, ti pa tu okoli postopaš, lump! Takoj zmoli očenaš, če nočeš, da ti roke polomim!“ In veš, kako je nato molil! In še prav dobro je znal očenaš, čeprav je bil komunist in še funkcionar po vrhu, ha, ha. Potem se me je pa bal kakor hudič križa.“

Znani kipar iz Ljubljane

Kmalu potem, ko smo obnovili pastirski stan na Belski planini, sem iz smrekovega debla naredil približno en meter dolgo skulpturo, ki sem jo namestil ob vho-

Pastir Matevž s
psico Lajko
Arhiv Igorja Grabca

nasmejalo: „Ja, ja, Možic, ta pa je ta pravi tič. Veš, za tiste brusnice so vedele tudi druge žene, in ko so jih prišle nabirat gor na Veliko Raven, se je Možic do nagega slekel in tekkel proti njim, z rokami prešerno mahal ter glasno vpil. Tako so se ga prestrašile, da so posode z nabranimi brusnicami kar tam pustile in zbežale v dolino. Pa je imel dvojni profit.“

Divji drvar

Matevž je v času, ko ni pasel, pogosto gozdaril tam nekje nad Veliko Ravnijo. V gozdu si je iz lubja podrtih smrek naredil streho, pod njo pa ognjišče in ležišče. Vprašal sem ga: „Od česa ste pa tam živeli, Matevž?“ „Oh, v nahrbtniku sem s sabo prinesel koruzni zдроб in nekaj ocvirkov, nato pa kupal žgance vsak dan.“ „Kaj pa voda, kje ste jo dobili?“ „Ja, v mlaki. Kaj češ, to je bila edina možnost. No, vsake nekaj tednov sem do doline stopil, za kaj manjšega pa kar tja do kočice na planini Kranjska dolina. Tam je bila ena prijetna majerca, pa sem jo dostikrat za kaj poprosil. Enkrat, ko sem do nje prišel in sem ji ob

dneh vratih Vile Rogovile. Matevž se je ravno vrnil s paše, nekaj časa gledal ta obdelani hlodič, nato pa rekel: „Ta figura pa prav *cira* bajto!“ Vesel sem bil pohvale, ki je nato povzročila, da sem začel na planini kar pogosto delati lesene kipe, kakor na primer Planinske muzikante. V zvezi s tem mi je nekaj dni zatem Matevž prav nasmejan povedal prijetno dogodivščino. Tisti dan je na robu Belske planine pazil, da krave ne bi ušle proti glavni cesti med Mrzlim studentcem in Koprivnikom. Tedaj so se po poti s ceste do njega z avtom pripeljali neki turisti in eden od njih mu je rekel, da se mu zdi zelo znan, vendar se ne more spomniti, kje ga je videl. „No, saj se boste spomnili!“ mu je spodbudno rekel Matevž. Nato je šel turist malo pogledat po planini, prišel do Vile Rogovile, si jo nekaj časa ogledoval, potem pa pritekel nazaj in mu navdušeno rekel: „Zdaj pa vem! Vi ste tisti kipar, ki je v Ljubljani razstavljal lesene kipe!“ „No, saj sem vam rekel, da se boste spomnili!“ mu je smeje odvrnil Matevž. In na vsa usta se je smejal tudi, ko je to pripovedoval meni. Takrat mi je še povedal,

da njegov sin tudi rad oblikuje iz lesa; kmalu zatem pa mi je prinesel celo njegov obešalnik za v kočo na planini. Kljuge obešalnika so bile narejene iz ukrivljenih srninah nožic, na nosilni deski pa so bili poleg letnice izžgani vzorci veverice, divjega petelina in raznih planinskih cvetov.

Matevž, vse prej kot preprosti pastir

Kadar je Matevž prišel s paše, je običajno kaj prinesel s sabo; najbolj pogosto kakšno suho vejo. Nekoč mi je rekel: „Veš, k bajti moraš vedno kaj prinesiti, potem ti nikoli kurjave ne zmanjka.“

Kmalu potem je začel nositi približno štiri metre dolge, lepo ravne smrekove drogove. Ko sem ga vprašal, za kaj jih potrebuje, je rekel: „Iz tega bom naredil lestve, da jih bom lahko prodal.“

„A prečne letve boste pa iz smrekovih vej naredili?“

„Ne, za tiste bom pa nagnojeve veje uporabil!“ mi je odvrnil. Ker sem prvič slišal za nagnoj, sem ga naprej

je, da se mi ga je zdelo prav škoda pustiti tam. Zdaj pa ne vem, kako bi ga ohranil, ker ga je preveč.“

„Matevž, glede na to, da mesa tako primanjkuje, ga prodajte kar v kakšno gostilno, morda boste še zaslužili,“ sem mu nespametno svetoval.

„Ja, lahko bi to naredil, vendar ne vem, ali je meso v redu, kar svoji psici Lajki ga bom dal!“ je bolj modro sklenil. In res je nato meso skuhal v velikem loncu na ognju pred kočo ter ga dal psici. Najprej ga je ogromno pojedla, nato pa začela bruhati in se ga ni več pritaknila. Kmalu zatem je prišel Matevž k meni in rekel: „Veš, kako dobro, da nisem mesa kam oddal, samo pomisli, kaj bi bilo, če bi ga v kakšni gostilni ponudili gostom.“ Kožo mu je pa le uspelo prodati pri Koteksu v dolini.

Matevževa družina

Matevža smo zvečer ob ognju pogosto poslušali, njegova žena Tončka pa je bila bolj zaposlena z delom v koči, zato običajno ni prišla zraven. Zjutraj in zvečer

*Pastirica Franca s
Koprivnika
Arhiv Igorja Grabca*

*Pastir Matevž žene
zjutraj čredo na pašo.
Arhiv Igorja Grabca*

zvedavo vprašal: „Kakšen pa je nagnoj?“ On pa: „A ga res ne poznaš? To je ja najboljši les! Spomladi tako lepo rumeno cveti in je zelo trden, lahko ga tudi lepo zgladiš, pa še sam se nato lepo rjavo obarva. Boš šel jutri z mano, tam nad Dolgo dolino ga je ogromno in ga bova nasekala.“

Naslednji dan sva šla tja ter pripravila kose lesa: on za prečne letve v lestvah, jaz za izdelavo figur. In res me je ta les zelo navdušil, tako da sem pozneje iz njega kar precej kipcev naredil, ki zdaj krasijo Vilo Rogovilo. Oh, ta Možic! Vse prej kot preprosti pastir je bil – bister, duhovit in sposoben, izredno samostojen in živahen človek.

Zastrupljeni teliček

Nekega dne je Matevžu na Ivovcu nedaleč od Belske planine poginil teliček, ker je verjetno kaj strupenega požrl ali pa ga je pičila kača. Povedal mi je, da gre tja zato, da ga bo odrl in kožo nesel prodat v dolino. Ko pa je prišel nazaj, je poleg kože prinesel tudi poln nahrbtnik telečjega mesa in rekel: „Veš, tako lepo meso

je molzla krave, urejala prevoz mleka v dolino, krmlila pujska in podobno. Pri tem jo je pogosto spremljala naša starejša hči, ki je najbolj uživala pri čiščenju tamarja. Kljub zaposlenosti je Tončka pogosto prisledla k lesenim mizi pred Vilo Rogovilo in pripovedovala, kako so pasli na Grajski planini, kako je tam kača pičila njene sina, tako da je postal invalid, kako je v dolini pridno študirala njihova hči, ki je postala biologinja, in podobno. Pri njej smo dobivali mleko ali smetano in imeli prav tako prijeten odnos kakor z Matevžem.

Nekoč smo šli nabirat brusnice na Ogrinca in jih ob vrnitvi ponosno pokazali Tončki. Ona se je prijetno nasmejala in rekla, da je največ brusnic na barju ob Grajski planini ter nam svetovala, naj gremo še tja pogledat. Ko smo pozneje res šli, smo bili zelo presenečeni nad obilico brusnic v vlažnem okolju barja. Po sedmih poletjih sta Tončka in Matevž zaradi starosti prenehala hoditi past na Belsko planino. Tako sta od starejših pastirjev ostali na drugem koncu Belske planine samo še pastirica Franca in njena hči Ivanka, s katerima smo se tudi precej srečevali. ●